

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. vasario 15 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra — Normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo — Direktyva 2008/115/EB — Teisėtas buvimas — Direktyva 2013/32/ES — 9 straipsnis — Teisė likti valstybėje narėje — Direktyva 2013/33/ES — 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktas — Sulaikymas — Nacionalinio saugumo arba viešosios tvarkos užtikrinimas — Galiojimas — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — 6 ir 52 straipsniai — Apribojimas — Proporcingumas“

Byloje C-601/15 PPU

dėl *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) 2015 m. lapkričio 17 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

J. N.

prieš

Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz (pranešėjas), J. L. da Cruz Vilaça, C. Toader, D. Šváby ir C. Lycourgos, teisėjai E. Juhász, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda ir K. Jürimäe,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. sausio 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- J. N., atstovaujamo advokatų S. Thelosen ir S. Pijl,
- *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, atstovaujamo D. Kuiper,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Noort ir M. Bulterman,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos S. Vanrie bei M. Jacobs ir C. Pochet,

* Proceso kalba: nyderlandų.

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil bei S. Šindelková,
 - Graikijos vyriausybės, atstovaujamos M. Michelogiannaki,
 - Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,
 - Kipro vyriausybės, atstovaujamos A. Argyropoulou,
 - Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
 - Europos Parlamento, atstovaujamo T. Lukácsi ir R. van de Westelaken,
 - Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos M. Chavier ir F. Naert,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande bei H. Krämer ir G. Wils,
- susipažinęs su generalinės advokatės nuomone,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L 180, p. 96), 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto galiojimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant J. N. ir *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* (Valstybės saugumo ir teisingumo reikalų sekretorius, toliau – valstybės sekretorius) ginčą dėl J. N. sulaikymo.

Teisinis pagrindas

EŽTK

- 3 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 5 straipsnyje „Teisė į laisvę ir saugumą“ įtvirtinta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą. Niekam laisvė negali būti atimta kitaip, kaip šiais atvejais, ir įstatymo nustatyta tvarka:

<...>

- f) kai asmuo teisėtai sulaikomas ar kalinamas dėl to, kad negalėtų be leidimo įvažiuoti į šalį, arba kai yra pradėtas asmens išsiuntimo ar išdavimo kitai valstybei procesas.“

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

- 4 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau - Chartija) 6 straipsnyje „Teisė į laisvę ir saugumą“ numatyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą.“

- 5 Pagal Chartijos 52 straipsnį „Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas“:

„1. Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

<...>

3. Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių [EŽTK] garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata neklaido Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.

<...>

7. Sąjungos ir valstybių narių teismai skiria deramą dėmesį išaiškinimams, kurie yra parengti siekiant nubrėžti šios Chartijos aiškinimo gaires.“

Direktyva 2008/115/EB

- 6 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115 dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, p. 98) 4 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Turi būti nustatytos aiškios, suprantamos ir teisingos taisyklės siekiant sukurti efektyvią grąžinimo politiką kaip privalomą gerai veikiančios migracijos politikos elementą.“

- 7 Direktyvos 2008/115/EB 3 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

<...>

2) „neteisėtas buvimas“ – trečiosios šalies piliečio, kuris neatitinka arba nebeatitinka [2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 562/2006, nustatančio taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 105, p. 1),] 5 straipsnyje nustatytų atvykimo sąlygų ar kitų atvykimo, buvimo ar gyvenimo toje valstybėje narėje sąlygų, buvimas valstybės narės teritorijoje;

<...>

4) „sprendimas grąžinti“ – administracinis ar teismo sprendimas ar aktas, kuriuo konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios šalies piliečio buvimas yra neteisėtas, ir nustatoma ar nurodoma prievolė grįžti;

<...>“

- 8 Direktyvos 2008/115 7 straipsnyje „Savanoriškas išvykimas“ nustatyta:

„1. Sprendime grąžinti numatomas atitinkamas laikotarpis savanoriškai išvykti, trunkantis nuo septynių iki trisdešimties dienų, nepažeidžiant 2 ir 4 dalyse nurodytų išimčių. Valstybės narės nacionalinės teisės aktuose gali nustatyti, kad toks terminas skiriamas tik atitinkamo trečiosios šalies piliečio prašymu. Tokiu atveju valstybės narės praneša atitinkamiems trečiosios šalies piliečiams apie galimybę pateikti tokį prašymą.

[Nustačius] pirmoje pastraipoje numatytą laikotarpį, neatmetama galimybė atitinkamiems trečiosios šalies piliečiams išvykti anksčiau.

2. [Prireikus] [v]alstybės narės atitinkamam laikotarpiui <...> pratęsia savanoriško išvykimo laikotarpį, kiekvienu atveju atsižvelgdamos į atskiro atvejo konkrečias aplinkybes, pavyzdžiui, buvimo trukmę, ar yra mokyklą lankančių vaikų ir ar esama kitų šeimos bei socialinių ryšių.

3. Savanoriško išvykimo laikotarpiu, siekiant užkirsti kelią asmeniui pasislėpti, gali būti numatytos tam tikros prievolės, pavyzdžiui, prievolė reguliariai registruotis institucijose, [sumokėti atitinkamą piniginių užstatą, pateikti dokumentus arba] prievolė neišvykti iš tam tikros vietos.

4. Jeigu esama pasislėpimo pavojaus, arba jei prašymas dėl teisėto buvimo buvo atmestas kaip akivaizdžiai nepagrįstas ar melagingas, arba jei suinteresuotas asmuo kelia pavojų viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar nacionaliniam saugumui, valstybės narės gali nesuteikti laikotarpio savanoriškai išvykti arba gali suteikti trumpesnę nei septynių dienų laikotarpį.“

9 Šios direktyvos 8 straipsnyje „Išsiuntimas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad įvykdytų sprendimą grąžinti, jei nebuvo suteiktas laikotarpis savanoriškai išvykti pagal 7 straipsnio 4 dalį arba jei nebuvo laikomasi įpareigojimo grįžti per savanoriško išvykimo laikotarpį, numatytą pagal 7 straipsnį.“

10 Direktyvos 2008/115 11 straipsnyje „Draudimas atvykti“ numatyta:

„1. Sprendimai grąžinti priimami kartu su draudimu atvykti:

a) jei laikotarpis savanoriškai išvykti nebuvo suteiktas, arba

<...>

2. Draudimo atvykti trukmė nustatoma kiekvienu atveju tinkamai atsižvelgiant į visas su konkrečiu atveju susijusias aplinkybes ir iš esmės neviršija penkerių metų. Ji vis dėlto gali viršyti penkerius metus, jei trečiosios šalies pilietis kelia rimtą grėsmę viešajai tvarkai, valstybės saugumui ar nacionaliniam saugumui.

<...>“

Direktyva 2013/32/ES

11 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, p. 60) 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje [vartojamos šios terminų apibrėžtys]:

<...>

c) „prašytojas“ – tarptautinės apsaugos paprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nepriimtas galutinis sprendimas;

<...>

- p) „likti valstybėje narėje“ – likti valstybės narės, kurioje buvo paprašyta tarptautinės apsaugos arba kurioje prašymas yra nagrinėjamas, teritorijoje, įskaitant pasienį ar tranzito zonas;
- q) „[vėlesnis] prašymas“ – [naujas] tarptautinės apsaugos prašymas [pateiktas po to, kai buvo priimtas galutinis sprendimas] dėl ankstesnio prašymo, įskaitant atvejus, kai prašytojas tiesiogiai atsiėmė savo prašymą, ir atvejus, kai sprendžiančioji institucija atmetė prašymą po to, kai jis buvo netiesiogiai atsiimtas pagal 28 straipsnio 1 dalį.

<...>“

- 12 Direktyvos 2013/32 9 straipsnyje „Teisė likti valstybėje narėje prašymo nagrinėjimo metu“ nurodyta:

„1. Tik taikant šią tvarką prašytojams leidžiama likti valstybėje narėje, kol sprendžiančioji institucija priima sprendimą pagal pirmosios instancijos procedūras, nustatytas III skyriuje. [Ši] teisė likti [valstybėje narėje] nesuteikia teisės į leidimą gyventi <...>.

2. Valstybės narės gali daryti išimtį tik tais atvejais, kai asmuo pateikia [vėlesnį] prašymą, nurodytą 41 straipsnyje, arba kai jos atitinkamai perduoda arba išduoda asmenį kitai valstybei narei, remdamosi įsipareigojimais pagal Europos arešto orderį <...> arba kitais įsipareigojimais, arba įsipareigojimais trečiajai šaliai arba tarptautiniams baudžiamiesiems teismams.

<...>.“

Direktyva 2013/33

- 13 Direktyvos 2013/33 15–18, 20 ir 35 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(15) prašytojų sulaikymas turėtų būti taikomas [laikantis pamatinio principo, pagal kurį] asmuo neturėtų būti sulaikomas vien dėl to, kad jis prašo tarptautinės apsaugos, visų pirma pagal tarptautinius teisinius valstybių narių įsipareigojimus ir pagal [1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytos Konvencijos dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, 1954 m., Nr. 2545), papildytos 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu], 31 straipsnį. Prašytojai gali būti sulaikomi tik šioje direktyvoje labai aiškiai apibrėžtomis išimtinėmis aplinkybėmis, laikantis būtinumo ir proporcingumo principų, kiek tai susiję su tokio sulaikymo pobūdžiu ir tikslu. Sulaikytam prašytojui turėtų būti suteikta galimybė veiksmingai pasinaudoti reikiamomis procedūrinėmis garantijomis, kaip antai teismine gynyba nacionalinėje teisminėje institucijoje;

(16) kalbant apie administracines procedūras, susijusias su sulaikymo priežastimis, sąvoka „deramas kruopštumas“ apima valstybių narių pareigą bent imtis konkrečių ir reikšmingų veiksmų užtikrinant, kad sulaikymo priežastims patikrinti reikalingas laikas būtų kuo trumpesnis ir kad būtų reali galimybė, jog toks patikrinimas gali būti sėkmingai atliktas per kuo trumpesnę laiką. Sulaikymas neturi trukti ilgiau, nei to pagrįstai reikia atitinkamoms procedūroms atlikti;

(17) šioje direktyvoje nustatytos sulaikymo priežastys neturi poveikio kitoms sulaikymo priežastims, be kita ko, sulaikymo priežastims pagal baudžiamojo proceso sistemą, kurios yra taikomos pagal nacionalinę teisę ir yra nesusijusios su trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės tarptautinės apsaugos prašymu;

(18) su sulaikytais prašytojais turėtų būti elgiamasi visapusiškai gerbiant jų žmogaus orumą, o jų priėmimas turėtų būti konkrečiai pritaikytas jų poreikiams tokioje situacijoje tenkinti. Valstybės narės visų pirma turėtų užtikrinti 1989 m. [lapkričio 20 d. Niujorke pasirašytos ir visų valstybių narių ratifikuotos] Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 37 straipsnio taikymą;

<...>

- (20) siekiant geriau užtikrinti fizinę ir psichologinę prašytojų neliečiamybę, sulaikymas turėtų būti kraštutinė priemonė ir gali būti taikomas tik po to, kai buvo tinkamai išnagrinėtos visos su laisvės atėmimu nesusijusios sulaikymui alternatyvios priemonės. Taikant bet kurią sulaikymui alternatyvią priemonę turi būti gerbiamos [pagrindinės prašytojų] teisės;
- (35) šioje direktyvoje gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma [Chartijoje]. Šia direktyva visų pirma siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui bei skatinti Chartijos 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 ir 47 straipsnių taikymą ir ji turi būti atitinkamai įgyvendinta.“

14 Direktyvos 2013/33 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje [vartojamos šios terminų apibrėžtys]:

<...>

- b) „prašytojas“ – tarptautinės apsaugos pasiprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nepriimtas galutinis sprendimas;

<...>

- h) „sulaikymas“ – kai valstybė narė izoliuotai laiko prašytoją tam tikroje vietoje, kur [jo] judėjimo laisvė yra [apribota];

<...>“

15 Direktyvos 2013/33 8 straipsnyje „Sulaikymas“ numatyta:

„1. Valstybės narės negali sulaikyti asmens vien dėl to, kad jis yra prašytojas pagal direktyvą [2013/32].

2. Įrodžiusios, kad tai būtina, ir kiekvieną atvejį vertindamos individualiai, valstybės narės gali sulaikyti prašytoją, jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių.

3. Prašytoją galima sulaikyti tik šiais atvejais:

- a) siekiant nustatyti arba patikrinti jo tapatybę arba pilietybę;
- b) siekiant nustatyti [tarptautinės apsaugos prašymą pagrindžiančius] elementus, <...> kurie asmens nesulaikius negalėtų būti gauti, ypač jei yra pavojus, kad prašytojas pasislėps;
- c) siekiant procedūros metu priimti sprendimą dėl prašytojo teisės atvykti į teritoriją;
- d) [kai prašytojas sulaikomas] taikant grąžinimo procedūrą pagal direktyvą [2008/115] siekiant parengti grąžinimą ir (arba) įvykdyti [išsiuntimą ir kai] atitinkama valstybė narė gali pagrįsti [remdamasi] objektyviais kriterijais, [pavyzdžiui tuo, jog prašytojas] jau turėjo galimybę pasinaudoti prieglobsčio suteikimo procedūra, kad yra rimtų priežasčių manyti, jog jis [pateikė] tarptautinės apsaugos [prašymą] tik siekdamas, kad būtų atidėtas arba sutrukdytas sprendimo grąžinti vykdymas;
- e) kai tai būtina nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai užtikrinti;

- f) pagal 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai [(O L L 180, p. 31)], 28 straipsnį.

Sulaikymo pagrindai nustatomi [pagal nacionalinę teisę].

4. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinėje teisėje būtų nustatytos sulaikymui alternatyvias priemones reglamentuojančios normos, pavyzdžiui, įpareigojimas reguliariai [registruotis atitinkamose institucijose], [sumokėti piniginį užstatą] arba pareiga neišvykti iš nustatytos vietos.“

- 16 Pagal Direktyvos 2013/33 9 straipsnį „Sulaikytiems prašytojams teikiamos garantijos“:

„1. Prašytojas sulaikomas tik kuo trumpiau, o laikomas sulaikytas tik tol, kol taikomi 8 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai.

Su 8 straipsnio 3 dalyje nustatytais sulaikymo pagrindais susijusios administracinės procedūros vykdomos deramai kruopščiai. Sulaikymo trukmės pratęsimo negalima pateisinti ne dėl prašytojo kaltės ilgai trunkančiomis administracinėmis procedūromis.

2. Įsakymą sulaikyti prašytoją raštu parengia teisminės arba administracinės institucijos. Įsakyme sulaikyti nurodomos faktinės ir teisinės sulaikymo priežastys, kuriomis grindžiamas sulaikymas.

3. Jeigu įsakymą sulaikyti priima administracinės institucijos, valstybės narės užtikrina, kad *ex officio* ir (arba) prašytojo prašymu būtų skubiai įvykdytas teisminis sulaikymo teisėtumo peržiūrėjimas. Kai toks peržiūrėjimas vykdomas *ex officio*, jis atliekamas kiek įmanoma greičiau po [to, kai buvo pradėtas sulaikymas]. Kai jis vykdomas prašytojo prašymu, jis atliekamas kiek įmanoma greičiau po to, kai buvo pradėtos atitinkamos procedūros. Šiuo tikslu valstybės narės nacionalinėje teisėje nustato laikotarpį, per kurį turi būti įvykdytas teisminis peržiūrėjimas *ex officio* ir (arba) teisminis peržiūrėjimas prašytojo prašymu.

Jei, atlikus teisminį peržiūrėjimą, sulaikymas laikomas neteisėtu, atitinkamas prašytojas nedelsiant paleidžiamas.

4. Sulaikyti prašytojai nedelsiant raštu jiems suprantama kalba arba kalba, kurią, kaip pagrįstai manoma, jie supranta, informuojami apie sulaikymo priežastis ir nacionalinėje teisėje nustatytą įsakymo sulaikyti apskundimo tvarką, taip pat apie galimybę prašyti skirti nemokamą teisinę pagalbą ir atstovavimą.

5. Teisminė institucija pagrįstais laiko tarpais *ex officio* ir (arba) susijusio prašytojo prašymu peržiūri sulaikymą, visų pirma, kai jis pratęsiamas, kai atsiranda svarbių aplinkybių arba gaunama naujos informacijos, kuri gali turėti poveikio sulaikymo teisėtumui.

<...>.“

Nyderlandų teisė

- 17 2000 m. Įstatymo dėl užsieniečių (*Vreemdelingenwet 2000*) (toliau – Įstatymas dėl užsieniečių) 8 straipsnyje nustatyta:

„Užsienietis gali teisėtai gyventi Nyderlanduose tik tuomet, jei:

<...>

f) iki sprendimo dėl prašymo išduoti leidimą gyventi valstybėje (suteikti laikiną prieglobstį) priėmimo remiantis šiuo įstatymu ar pagal šį įstatymą priimta nuostata arba teismo sprendimu užsienietis neišsiunčiamas, kol nepriimtas sprendimas dėl prašymo.

<...>“

18 Pagal Įstatymo dėl užsieniečių 30a straipsnį:

„1. Prašymas išduoti leidimą laikinai gyventi valstybėje (suteikti prieglobstį) gali būti laikomas nepriimtiniu, kaip tai suprantama pagal Prieglobsčio procedūrų direktyvos 33 straipsnį, jei:

<...>

d) užsienietis pateikė vėlesnį prašymą suteikti prieglobstį, kurio nepagrindė nauja informacija arba duomenimis, arba neatsirado naujos informacijos arba duomenų, kurie gali būti svarbūs nagrinėjant prašymą;

<...>

3. Administracijos nutarimu arba juo remiantis gali būti patvirtintos taisyklės, reglamentuojančios 1 dalyje nurodytus pagrindus.“

19 Įstatymo dėl užsieniečių 59b straipsnyje numatyta:

„1. Pagal 8 straipsnio f punktą teisėtai valstybėje esantis užsienietis <...>, kai prašo išduoti leidimą apsigyventi šalyje (suteikti laikiną prieglobstį), gali būti sulaikytas mūsų ministro nurodymu, jei:

- a) sulaikymas yra būtinas norint nustatyti užsieniečio tapatybę arba pilietybę;
- b) sulaikymas yra būtinas norint surinkti duomenis, būtinus siekiant įvertinti 28 straipsnyje nurodytą prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi, ypač išvengti tokių duomenų nuslėpimo pavojaus;

<...>

d) užsienietis kelia pavojų nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai, kaip tai suprantama pagal direktyvos [2013/13] 8 straipsnio 3 dalies [pirmos pastraipos] e punktą.

<...>

4. Sulaikymas pagal 1 dalies d punktą trunka ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

5. Mūsų ministras gali pratęsti sulaikymą pagal 1 dalies d punktą iki maksimalaus 9 mėnesių termino dėl:

- a) svarbių faktinių ir teisinių aplinkybių, susijusių su prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi (suteikti prieglobstį) nagrinėjimu; ir
- b) dėl labai svarbių viešosios tvarkos ar nacionalinio saugumo sumetimų.“

20 2000 m. Nutarimo dėl užsieniečių (*Vreemdelingenbesluit 2000*) 3.1 straipsnyje nustatyta:

„<...>

2. Prašymo išduoti leidimą gyventi šalyje (suteikti laikiną prieglobstį) pateikimas reiškia, kad išsiuntimas negalimas, nebent:

- a) užsienietis pateikė vėlesnį prašymą po to, kai buvo priimtas galutinis sprendimas, kuriuo jo anksčiau pateiktas vėlesnis prašymas buvo pripažintas nepriimtiniu pagal [Istatymo dėl užsieniečių] 30a straipsnio 1 dalies d punktą arba buvo atmestas kaip akivaizdžiai nepagrįstas arba nepagrįstas pagal [Istatymo dėl užsieniečių] 30b ar 31 straipsnius, bei neatsirado naujos informacijos arba duomenų, kurie galėtų būti svarbūs nagrinėjant prašymą.

<...>

3. 2 dalyje nurodytos išimtys netaikomos, jei dėl išsiuntimo gali būti pažeisti: [1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašyta Konvencija dėl pabėgėlių statuso, papildyta 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu], įsipareigojimai pagal Sąjungos teisę, [EŽTK] arba Konvencija prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 21 1995 m. rugsėjo 23 d. apeliantas pagrindinėje byloje atvyko į Nyderlandus ir tą pačią dieną pateikė pirmąjį prašymą suteikti prieglobstį. 1996 m. sausio 18 d. sprendimu šis prašymas buvo atmestas. 1997 m. birželio 5 d. sprendimu *Rechtbank Den Haag* (Hagos pirmosios instancijos teismas) pripažino apelianto pagrindinėje byloje pateiktą skundą dėl šio sprendimo nepagrįstu. Šis sprendimas įsiteisėjo.
- 22 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo turimo bylų registro išrašo matyti, kad nuo 1999 m. lapkričio 25 d. iki 2015 m. birželio 17 d. suinteresuotasis asmuo 21 kartą buvo nuteistas už teisės pažeidimus, kurių dauguma yra vagystės, ir jam buvo skirtos baudos bei laisvės atėmimai.
- 23 2012 m. gruodžio 19 d. apeliantas pagrindinėje byloje pateikė antrąjį prašymą suteikti prieglobstį, tačiau jį atsiėmė gruodžio 24 d.
- 24 2013 m. liepos 8 d. apeliantas pagrindinėje byloje pateikė trečiąjį prašymą suteikti prieglobstį. 2014 m. sausio 8 d. sprendimu valstybės sekretorius atmetė šį prašymą, suinteresuotajam asmeniui įsakė nedelsiant išvykti iš Europos Sąjungos teritorijos ir nustatė dešimčiai metų galiojantį draudimą atvykti. 2014 m. balandžio 4 d. sprendimu *Rechtbank Den Haag* (Hagos pirmosios instancijos teismas) pripažino suinteresuotojo asmens pateiktą skundą dėl šio sprendimo nepagrįstu. Šis sprendimas įsiteisėjo.
- 25 2015 m. sausio 28 d. apeliantas pagrindinėje byloje buvo suimtas Nyderlandų teritorijoje dėl vagystės ir dėl nustatyto draudimo atvykti nesilaikymo. 2015 m. vasario 11 d. jis buvo nuteistas už šiuos abu pažeidimus, jam skirta dviejų mėnesių laisvės atėmimo bausmė.
- 26 2015 m. vasario 27 d. apeliantas pagrindinėje byloje, tuo metu atliekantis minėtą bausmę, pateikė ketvirtąjį prašymą suteikti prieglobstį, tačiau su jo sveikatos būkle susijusios priežastys sukliudė minėtos bausmės atlikimo momentu priimti sprendimą dėl šio naujo prašymo.
- 27 2015 m. kovo 27 d., t. y. pasibaigus laisvės atėmimo bausmės laikui, apeliantas pagrindinėje byloje, kaip prieglobsčio prašytojas, buvo sulaikytas siekiant visų pirma nustatyti, ar būtų įmanoma jį išklausti dėl prašymo suteikti prieglobstį.
- 28 2015 m. balandžio 9 d. šis sulaikymas buvo nutrauktas dėl kilusio pavojaus viršyti tą dieną galiojančiuose teisės aktuose numatytą didžiausią leistiną terminą.

- 29 2015 m. birželio 16 d. apeliantas pagrindinėje byloje buvo dar kartą suimtas dėl vagystės ir dėl nustatyto draudimo atvykti nesilaikymo. 2015 m. liepos 1 d. jis buvo nuteistas už šiuos abu pažeidimus, jam skirta trijų mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Šios bausmės atlikimo laikas baigėsi 2015 m. rugsėjo 14 d.
- 30 Kadangi minėtą dieną medicininės kilmės priežastys vis dar trukdė išklausti apeliantą pagrindinėje byloje dėl jo ketvirtojo prašymo suteikti prieglobstį, jis, kaip prieglobsčio prašytojas, buvo dar kartą sulaikytas pagal 2015 m. rugsėjo 14 d. sprendimą, priimtą remiantis Įstatymo dėl užsieniečių 59b straipsnio 1 dalies d punktu, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2013/13 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktas. Nyderlandų valdžios institucijų teigimu, nors pateikęs ketvirtąjį prašymą suteikti prieglobstį suinteresuotasis asmuo turėjo teisę teisėtai gyventi Nyderlanduose pagal Įstatymo dėl užsieniečių 8 straipsnio f punktą, jo sulaikymas buvo pateisintas tikslu užtikrinti nacionalinį saugumą arba viešąją tvarką, nes jis buvo nuteistas už padarytus teisės pažeidimus ir įtariamas dėl kitų teisės pažeidimų.
- 31 Apeliantas pagrindinėje byloje pateikė skundą dėl 2015 m. rugsėjo 14 d. sprendimo jį sulaikyti ir paprašė atlyginti žalą. Šis skundas buvo atmestas 2015 m. rugsėjo 28 d. *Rechtbank Den Haag* (Hagos pirmosios instancijos teismas) pirmojoje instancijoje priimtu sprendimu.
- 32 2015 m. rugsėjo 28 d. teismo medicinos ekspertas konstatavo, kad apeliantas pagrindinėje byloje vis dar negalėjo būti išklaustas dėl prašymo suteikti prieglobstį.
- 33 2015 m. spalio 23 d. apelianto pagrindinėje byloje sulaikymas buvo sustabdytas, kad šis galėtų atlikti kitą jam skirtą laisvės atėmimo bausmę.
- 34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui padavęs apeliacinį skundą dėl 2015 m. rugsėjo 28 d. *Rechtbank Den Haag* (Hagos pirmosios instancijos teismas) sprendimo apeliantas pagrindinėje byloje tvirtina, jog jo sulaikymas prieštarauja EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto antrajai sakinio daliai, pagal kurią užsieniečio sulaikymą galima pateisinti tuo, kad vyksta jo išsiuntimo ar išdavimo kitai valstybei procedūra. Užsieniečio, kuris teisėtai gyvena Nyderlanduose, sulaikymas, kol bus priimtas sprendimas dėl jo prašymo suteikti prieglobstį, prieštarauja šiai nuostatai.
- 35 Atsižvelgdamas į šį tvirtinimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą dėl Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto galiojimo atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį; jis atkreipia dėmesį į tai, kad pagal Chartijos išaiškinimus jos 6 straipsnyje numatytos teisės atitinka EŽTK 5 straipsnyje garantuojamas teises, o pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį jų esmė ir taikymo sritis yra tokia pati kaip ir pagal EŽTK.
- 36 Šiomis aplinkybėmis *Raad van State* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktas galioja atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį:

- 1) kai trečiosios šalies pilietis buvo sulaikytas pagal šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą, o pagal Direktyvos 2013/32 9 straipsnį jis turi teisę likti valstybės narės teritorijoje, kol pirmojoje instancijoje bus priimtas sprendimas dėl jo prašymo suteikti prieglobstį; ir
- 2) atsižvelgiant į Chartijos išaiškinimus, kad apribojimai, kurie gali būti teisėtai taikomi Chartijos 6 straipsnyje numatytiems teisėms, negali viršyti pagal pačią EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto formuluotę leidžiamų ribų, ir į Europos Žmogaus Teisių Teismo dėl pastarosios nuostatos pateiktą

išaiškinimą, be kita ko, 2015 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Nabil ir kt. / Vengrija*, Nr. 62116/12, 38 punkte, pagal kurį prieglobsčio prašytojo sulaikymas nesuderinamas su minėta EŽTK nuostata, jei toks sulaikymas nebuvo taikytas siekiant išsiųsti?“

Dėl sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros

- 37 *Raad van State* (Valstybės Taryba) prašė, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų nagrinėjamas pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 38 Kad tai pagrįstų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas būtent remiasi tuo, kad šiuo metu apeliantas pagrindinėje byloje yra įkalintas. Jis konkrečiai nurodo, kad iš informacijos, kurią jam galėjo suteikti valstybės sekretorius, matyti, jog suinteresuotojo asmens sulaikymas, prasidėjęs 2015 m. rugsėjo 14 d., buvo panaikintas 2015 m. spalio 23 d., tačiau nuo tos dienos jis atlieka laisvės atėmimo bausmę (*strafrechtelijke detentie*), kurios laikas turi baigtis 2015 m. gruodžio 1 d., ir labai tikėtina, jog pasibaigus šios bausmės laikui jis vėl bus sulaikytas (*vreemdelingenbewaring*).
- 39 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, pirma, šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą, pateiktame dėl Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto galiojimo, keliami klausimai dėl sričių, reglamentuojamų SESV trečiosios dalies V antraštinėje dalyje, susijusioje su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve. Taigi jis gali būti nagrinėjamas pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 40 Antra, reikia konstatuoti, jog prašymo, pateikto siekiant, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų nagrinėjamas pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, nagrinėjimo dieną apeliantas pagrindinėje byloje buvo įkalintas. Nors tiesa, kad tą dieną šis laisvės atėmimas nebuvo grindžiamas Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktu, nes buvo pradėta vykdyti laisvės atėmimo bausmę, vis dėlto šiuo įkalinimu nuo 2015 m. spalio 23 d. buvo pakeistas pagal Direktyvą 2013/33 nurodytas sulaikymas. Be to, remiantis nacionalinių institucijų prognozėmis, pasibaigus suinteresuotojo asmens laisvės atėmimo bausmės laikui, jis turėtų būti iš naujo sulaikytas pagal Direktyvos 2013/33 2 straipsnio h punktą.
- 41 Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, 2015 m. lapkričio 24 d. Teisingumo Teismo ketvirtoji kolegija, remdamasi teisėjo pranešėjo pranešimu ir susipažinusi su generalinės advokatės nuomone, nusprendė nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą. Be to, ji nusprendė perduoti bylą Teisingumo Teismui tam, kad ji būtų paskirta didžiajai kolegijai.
- 42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, išipareigojęs suteikti visą svarbią informaciją apie apelianto pagrindinėje byloje padėties pokyčius, 2015 m. gruodžio 1 d. Teisingumo Teismui pranešė, kad tą pačią dieną apeliantas buvo dar kartą sulaikytas (*vreemdelingenbewaring*) pagal Įstatymo dėl užsieniečių 59b straipsnio 1 dalies d punktą.

Dėl prejudicinio klausimo

- 43 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo išnagrinėti Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto galiojimą atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį.
- 44 Iš bylos medžiagos matyti, kad apelianto pagrindinėje byloje sulaikymo priežastys visų pirma siejamos su pažeidimais, kuriuos jis padarė Nyderlandų teritorijoje, ir su tuo, kad buvo priimtas sprendimas, jį įpareigojantis išvykti iš teritorijos, taikomas kartu su draudimu atvykti, ir jie tapo galutiniai. Prašymą

priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, ypač minėtu Sprendimu *Nabil ir kt. / Vengrija* (38 punktas), susijusia su EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktu, į kurią reikia atsižvelgti pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį tam, kad būtų galima išaiškinti pastarosios 6 straipsnį. Pagal šią teismo praktiką prieglobsčio prašytojo sulaikymas yra nesuderinamas su minėta EŽTK nuostata, jei toks sulaikymas nebuvo taikytas siekiant išsiųsti.

- 45 Visų pirma reikia priminti, kad nors, kaip tvirtinama ESS 6 straipsnio 3 dalyje, EŽTK pripažįstamos pagrindinės teisės sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus ir nors pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį Chartijoje įtvirtintoms teisėms, atitinkančioms EŽTK užtikrinamas teisės, suteikiama ta pati prasmė ir apimtis kaip ir toms, kurias suteikia minėta konvencija, vis dėlto pastaroji, kol Sąjunga prie jos neprisijungė, nėra į jos teisės sistemą formaliai integruota teisės priemonė (Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 44 punktas ir Sprendimo *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. / Komisija*, C-398/13 P, EU:C:2015:535, 45 punktas).
- 46 Taigi, sprendžiant Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto galiojimo klausimą reikia remtis tik pagrindinėmis teisėmis, kurias užtikrina Chartija (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Otis ir kt.*, C-199/11, EU:C:2012:684, 47 punktą ir Sprendimo *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. / Komisija*, C-398/13 P, EU:C:2015:535, 46 punktą).
- 47 Šiuo klausimu iš Chartijos 6 straipsnio išaiškinimų, į kuriuos pagal ESS 6 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą ir Chartijos 52 straipsnio 7 dalį turi būti atsižvelgta ji aiškinant (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 20 punktą ir Sprendimo *Spasic*, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 54 punktą), matyti, kad Chartijos 6 straipsnyje numatytos teisės atitinka EŽTK 5 straipsnyje garantuojamas teises ir kad apribojimai, kurie gali būti teisėtai taikomi pirmoje nuostatoje numatytoms teisėms, negali viršyti pagal antrosios nuostatos, t. y. minėto EŽTK straipsnio, formuluotę leidžiamų ribų. Vis dėlto Chartijos 52 straipsnio išaiškinimuose nustatyta, kad pagal šio straipsnio 3 dalį siekiama užtikrinti būtiną Chartijos ir EŽTK darnumą, „nedarant neigiamos įtakos Sąjungos teisės [ir] Europos Sąjungos Teisingumo Teismo autonomijai“.
- 48 Taip pat svarbu priminti, kad vadovaujantis bendroju aiškinimo principu Sąjungos aktą reikia kiek įmanoma aiškinti taip, kad nebūtų paneigtas jo galiojimas ir jis atitiktų visą pirminę teisę, taip pat, be kita ko, Chartijos nuostatas (Sprendimo *McDonagh*, C-12/11, EU:C:2013:43, 44 punktas ir Sprendimo *Komisija / Strack* (peržiūra), C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 40 punktas).
- 49 Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkte nustatytu leidimu sulaikyti prašytoją, kai tai būtina nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai užtikrinti, numatomas apribojimas naudotis Chartijos 6 straipsnyje įtvirtinta teise į laisvę.
- 50 Taigi, remiantis Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi, bet koks apribojimas naudotis šios Chartijos pripažintomis teisėmis ir laisvėmis turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Laikantis proporcingumo principo apribojimai naudotis šiomis teisėmis ir laisvėmis galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba reikalingi tam, kad būtų apsaugotos kitų asmenų teisės ir laisvės.
- 51 Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad nagrinėjamas apribojamas buvo nustatytas direktyvoje, kuri yra pagal Sąjungos teisėkūros procedūrą priimtas aktas, vadinasi, šis apribojimas buvo numatytas įstatyme.
- 52 Be to, Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktas neturi įtakos Chartijoje įtvirtintos teisės į laisvę esmei. Ši nuostata nedaro poveikio šios teisės užtikrinimui ir, kaip matyti iš minėtos nuostatos formuluotės ir šios direktyvos 15 konstatuojamosios dalies, ji valstybėms narėms suteikia įgaliojimus sulaikyti prieglobsčio prašytoją tik dėl jo asmeninio elgesio ir toje pačioje nuostatoje numatytomis išimtinėmis aplinkybėmis, kurios, be to, turi atitikti visas minėtos direktyvos 8 ir 9 straipsniuose numatytas sąlygas.

- 53 Kadangi pagal Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą siekiama užtikrinti nacionalinį saugumą ir viešąją tvarką, reikia konstatuoti, kad šia nuostata grindžiama sulaikymo priemonė iš tiesų atitinka Sąjungoje pripažintą bendrojo intereso tikslą. Galiausiai užtikrinant nacionalinį saugumą ir viešąją tvarką taip pat prisidedama prie kitų asmenų teisių ir laisvių užtikrinimo. Šiuo aspektu Chartijos 6 straipsnyje įtvirtinama kiekvieno asmens teisė ne tik į laisvę, bet ir į saugumą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Digital Rights Ireland ir kt.*, C-293/12 ir C-594/12, EU:C:2014:238, 42 punktą).
- 54 Dėl konstatuoto ribojimo proporcingumo reikia priminti, kad remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad Sąjungos institucijų aktai nevirsytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, turint omenyje, kad jų sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Afton Chemical*, C-343/09, EU:C:2010:419, 45 punktą; Sprendimo *Nelson ir kt.*, C-581/10 ir C-629/10, EU:C:2012:657, 71 punktą ir Sprendimo *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 50 punktą).
- 55 Šiuo atveju prieglobsčio prašytojo sulaikymas, būtinas nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai užtikrinti, dėl savo paties pobūdžio laikomas priemone, kuri yra tinkama siekiant apsaugoti visuomenę nuo pavojaus, galinčio kilti dėl tokio asmens elgesio, ir kurią taikant galima įgyvendinti pagal Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą siekiamą tikslą.
- 56 Kalbant apie pagal šią nuostatą valstybėms narėms suteiktų įgaliojimų sulaikyti prieglobsčio prašytoją, kai tai būtina nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai užtikrinti, būtinumą, reikia pabrėžti, kad, atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnyje įtvirtintos teisės į laisvę svarbą ir į šios teisės ribojimo tokiomis sulaikymo priemonėmis dydį, naudojimosi ja apribojimai neturi viršyti to, kas yra griežtai būtina (pagal analogiją dėl teisės į privataus gyvenimo gerbimą žr. Sprendimo *Digital Rights Ireland ir kt.*, C-293/12 ir C-594/12, EU:C:2014:238, 52 punktą).
- 57 Šiuo klausimu tiek iš Direktyvos 2013/33 8 straipsnio formuluotės ir konteksto, tiek iš jo genezės aišku, kad šio straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkte numatyta galimybė sulaikyti prieglobsčio prašytoją, kai tai būtina nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai užtikrinti, priklauso nuo to, ar laikomasi visų sąlygų, kuriomis siekiama griežtai apibrėžti tokios priemonės taikymo ribas.
- 58 Pirmą, iš paties Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto teksto matyti, kad prieglobsčio prašytojas gali būti sulaikytas tik tada, kai tai „būtina“ nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai užtikrinti.
- 59 Be to, reikia pažymėti, kad Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje išsamiai išvardyti įvairūs sulaikymą pateisinantys pagrindai, įskaitant tą, kuris siejamas su nacionalinio saugumo arba viešosios tvarkos užtikrinimu, ir kad kiekvienas iš šių pagrindų atitinka konkretų poreikį ir yra savarankiško pobūdžio.
- 60 Be to, Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje nurodyta, kad sulaikymo pagrindai nustatomi pagal nacionalinę teisę. Šiuo klausimu reikia priminti, kad kai pagal direktyvos nuostatas valstybėms narėms paliekama diskrecija nustatyti perkėlimo priemonės, kurios galėtų būti taikomos skirtingoms numanomoms situacijoms, valstybės narės, įgyvendindamos šias priemones, ne tik privalo savo nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų konkrečią direktyvą, bet ir nesivadovauti tokiu jos aiškinimu, kuris pažeistų Sąjungos teisės sistemos saugomas pagrindines teises arba kitus bendruosius Sąjungos teisės principus (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, 68 punktą ir Sprendimo *N. S. ir kt.*, C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 77 punktą).
- 61 Antra, kaip nurodyta Direktyvos 2013/33 15 ir 20 konstatuojamosiose dalyse, kitose šios direktyvos 8 straipsnio dalyse nustatomi svarbūs apribojimai, taikomi valstybėms narėms suteiktai teisei vykdyti sulaikymus. Iš tikrųjų iš minėtos direktyvos 8 straipsnio 1 dalies matyti, kad valstybės narės negali sulaikyti asmens vien dėl to, kad jis yra tarptautinės apsaugos prašytojas. Be to, šios direktyvos

8 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad įsakymas sulaikyti galimas tik tada, kai jis atrodo būtinas ir kai atskirai įvertinamas kiekvienas konkretus atvejis, jeigu kitos švelnesnės prievartos priemonės negali būti veiksmingai taikomos. Pagal Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 4 dalį valstybės narės užtikrina, kad nacionalinėje teisėje būtų nustatytos sulaikymui alternatyvios priemonės reglamentuojančios taisyklės, pavyzdžiui, įpareigojimas reguliariai registruotis institucijose, sumokėti piniginių užstatą arba pareiga neišvykti iš nustatytos vietos.

- 62 Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 1 dalyje taip pat nustatyta, kad prieglobsčio prašytojas sulaikomas tik kuo trumpesnę laiką, o lieka sulaikytas tik tol, kol taikomi 8 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai. Be to, sprendimas sulaikyti priklauso nuo to, kaip laikomasi svarbių procedūrinių ir teisminių garantijų. Taigi, pagal minėtos direktyvos 9 straipsnio 2 ir 4 punktus šiame sprendime reikia raštu nurodyti faktines ir teises jį pagrindžiančias priežastis, o prieglobsčio prašytojui turi būti suteikta tam tikra informacija kalba, kurią jis supranta, arba pagrįstai manoma, kad supranta. Dėl tos pačios direktyvos 9 straipsnio 3 ir 5 punktų pažymėtina, kad juose apibrėžiamos teisinės sulaikymo teisėtumo kontrolės taisyklės, kurias turi taikyti valstybės narės.
- 63 Trečia, iš Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, kuria nustatomos minimalios normos dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo (COM(2008) 815 *final*) (juo remiantis buvo priimta Direktyva 2013/33), aiškinamojo memorandumo 3 antraštinės dalies 4 punkto matyti, kad su nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos apsauga susijęs pagrindas, kaip ir kiti trys šiame pasiūlyme nurodyti pagrindai, kurie vėliau buvo pakartoti šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a–c punktuose, yra grindžiamas 2003 m. balandžio 16 d. Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija dėl prieglobsčio prašytojų sulaikymo priemonių ir 1999 m. vasario 26 d. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (UNHCR) parengtomis gairėmis dėl taikytinų kriterijų ir standartų, susijusių su prieglobsčio prašytojų sulaikymu. Iš 2012 m. patvirtintos šių gairių 4.1 ir 4.2 punktų redakcijos taip pat matyti, kad, viena vertus, sulaikymas yra išimtinė priemonė, kurią galima pateisinti tik teisėtu tikslu, kai dėl trijų iš esmės tarptautinę teisę atitinkančių priežasčių, t. y. viešosios tvarkos, visuomenės sveikatos ir nacionalinio saugumo, sulaikymas konkrečiu atveju yra būtinas. Kita vertus, sulaikymas turi būti naudojamas tik kaip kraštutinė priemonė tuo atveju, kai nustatoma, kad jis yra būtinas, pagrįstas ir proporcingas teisėtam tikslui.
- 64 Reikėtų paminėti ir tai, kad pagal Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą nacionalinėms institucijoms, kurios turi kompetenciją sulaikyti prieglobsčio prašytoją, nustatytų reikalavimų griežtumą taip pat užtikrina Teisingumo Teismo praktikoje pateikiamas sąvokų „nacionalinis saugumas“ ir „viešoji tvarka“, vartojamų kitose direktyvose, išaiškinimas, taikomas ir Direktyvos 2013/33 atveju.
- 65 Kaip nusprendė Teisingumo Teismas, sąvoka „viešoji tvarka“ bet kuriuo atveju reiškia, kad, neskaitant dėl įstatymo pažeidimo atsirandančio socialinės tvarkos sutrikdymo, pagrindiniam visuomenės interesui kyla reali, faktinė ir pakankamai rimta grėsmė (Sprendimo *Zh. ir O.*, C-554/13, EU:C:2015:377, 60 punktas ir jame minima teismo praktika, susijusi su Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 4 dalimi, ir Sprendimo *T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 79 punktas ir jame minima teismo praktika, susijusi su 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46; klaidų ištaisymai OL L 229, 2004, p. 35 ir OL L 197, 2005, p. 34), 27 ir 28 straipsniais).
- 66 Dėl sąvokos „visuomenės saugumas“ pažymėtina, jog iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad ši sąvoka apima valstybės narės vidaus ir jos išorės saugumą, todėl grėsmė institucijų ir pagrindinių viešųjų tarnybų veikimui ir gyventojų išlikimui, taip pat rimto išorinių santykių arba taikaus tautų sugyvenimo sutrikdymo pavojus ir grėsmė kariuomenės interesams gali paveikti visuomenės saugumą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Tsakouridis*, C-145/09, EU:C:2010:708, 43 ir 44 punktus).

- 67 Taigi remiantis būtinybės reikalavimu pagal Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą grėsmė nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai gali pateisinti prieglobsčio prašytojo sulaikymą arba jo pratęsimą su sąlyga, kad dėl jo asmeninio elgesio kyla realus ir pakankamai didelis pavojus pagrindiniam visuomenės interesui arba atitinkamos valstybės narės vidiniam arba išoriniam saugumui (šiuo klausimu žr. Sprendimo *T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 78 ir 79 punktus).
- 68 Neatrodo, kad minėtos direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą yra neproporcingas nurodytiems tikslams. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ši nuostata nustato subalansuotą santykį tarp, viena vertus, siekiamo bendrojo intereso tikslo, t. y. nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos apsaugos, ir, kita vertus, teisės į laisvę ribojimo, atsirandančio dėl sulaikymo priemonės (pagal analogiją žr. Sprendimo *Volker und Markus Schecke ir Eifert*, C-92/09 ir C-93/09, EU:C:2010:662, 72 ir 77 punktus).
- 69 Sulaikymo priemonės neturi būti grindžiamos tokia nuostata, jei prieš tai kompetentingos nacionalinės institucijos kiekvienu konkrečiu atveju nepatikrino, ar pavojus, kurį atitinkami asmenys kelia nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai, bent jau prilygsta šių asmenų teisės į laisvę ribojimui, kuriuo laikomos tokios priemonės.
- 70 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad priimdamas Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą Sąjungos teisės aktų leidėjas užtikrino tinkamą pusiausvyrą tarp, viena vertus, prieglobsčio prašytojo teisės į laisvę ir, kita vertus, reikalavimų užtikrinti nacionalinį saugumą ir viešąją tvarką.
- 71 Dėl reikalavimų, visų pirma siejamų su proporcingumo principu, taikymo tokiomis bylos aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, ir siekiant išsamiai atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimą, reikia pažymėti, kad remiantis šio sprendimo 30 ir 44 punktuose nurodytais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo turimais duomenimis apelianto pagrindinėje byloje sulaikymo pagrindai iš esmės grindžiami pažeidimais, kuriuos jis padarė Nyderlandų teritorijoje, ir tuo, kad buvo priimtas sprendimas, įpareigojantis išvykti iš šios teritorijos, taikomas kartu su dešimčiai metų nustatytu draudimu atvykti, ir jie tapo galutiniai.
- 72 Visų pirma dėl pastarosios aplinkybės reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2008/115 11 straipsnio 2 dalį draudimo atvykti trukmė, nustatoma kiekvienu atveju tinkamai atsižvelgiant į visas su konkrečiu atveju susijusias aplinkybes, iš esmės neviršija penkerių metų. Vis dėlto pagal tą pačią nuostatą ši trukmė gali viršyti penkerius metus, jei atitinkamas asmuo kelia rimtą grėsmę viešajai tvarkai, valstybės saugumui arba nacionaliniam saugumui.
- 73 Šiomis aplinkybėmis priežastys, paskatinusios nacionalines valdžios institucijas manyti, kad dėl apelianto pagrindinėje byloje asmeninio elgesio kyla rimta grėsmė viešajai tvarkai, valstybės saugumui ar nacionaliniam saugumui, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 11 straipsnio 2 dalį, taip pat gali pateisinti sulaikymą, grindžiamą nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos užtikrinimo pagrindais, kaip numatyta Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkte. Vis dėlto reikia patikrinti, ar toks sulaikymas buvo nurodytas griežtai laikantis proporcingumo principo ir ar šios priežastys dar galioja.
- 74 Tai, kad apeliantas pagrindinėje byloje pateikė naują tarptautinės apsaugos prašymą po to, kai jam buvo įsakyta išvykti iš Nyderlandų teritorijos ir nustatytas dešimt metų galiojantis draudimas atvykti, nekliudo jam skirti sulaikymo, pagrįsto Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktu. Iš tikrųjų dėl tokio sulaikymo prieglobsčio prašytojas nepraranda teisės likti valstybėje narėje vien tarptautinės apsaugos procedūros tikslais, kaip numatyta Direktyvos 2013/32 9 straipsnio 1 dalyje, kol sprendžiančioji institucija priims sprendimą dėl prašymo suteikti prieglobstį pirmojoje instancijoje.

- 75 Kalbant apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo tvirtinimą, kad, remiantis jo paties teismo praktika, jei asmuo, kuriam taikoma grąžinimo procedūra, pateikia prašymą suteikti prieglobstį, kiekvienas per šią procedūrą anksčiau priimtas sprendimas grąžinti tampa negaliojantis pagal įstatymą, bet kuriuo atveju svarbu pažymėti, kad, siekiant Direktyvos 2008/115 veiksmingumo, reikalaujama, kad pagal šią direktyvą pradėta procedūra, per kurią buvo priimtas sprendimas grąžinti ir prireikus – draudimas atvykti, būtų tęsiama nuo jos sustabdymo dėl pateikto prašymo suteikti tarptautinę apsaugą momento, kai šis prašymas buvo atmetas pirmojoje instancijoje. Valstybės narės privalo nepažeisti minėta direktyva siekiamo tikslo, t. y. suformuoti veiksmingą neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių išsiuntimo ir repatriacijos politiką (šiuo klausimu žr. Sprendimo *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 59 punktą).
- 76 Šiuo klausimu atsižvelgiant tiek į valstybių narių lojalumo pareigą, kuri išplaukia iš ESS 4 straipsnio 3 dalies ir apie kurią buvo priminta Sprendimo *El Dridi* 56 punkte, (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268), tiek į veiksmingumo reikalavimus, išdėstytus, be kita ko, Direktyvos 2008/115 4 konstatuojamojoje dalyje, darytina išvada, kad šios direktyvos 8 straipsnyje nustatyta valstybių narių pareiga, esant šio straipsnio 1 dalyje nustatytoms sąlygoms, taikyti išsiuntimą iš šalies turi būti vykdoma kuo skubiau (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Achughbabian*, C-329/11, EU:C:2011:807, 43 ir 45 punktus). Tačiau tokios pareigos nebūtų laikomasi, jei išsiuntimas užsitęstų dėl to, kad atmetus prašymą suteikti tarptautinę apsaugą tokia procedūra, kaip aprašytoji ankstesniame šio sprendimo punkte, būtų tęsiama ne nuo jos sustabdymo momento, bet nuo jos pradžios.
- 77 Galiausiai reikia priminti, kad Chartijoje įtvirtintos teisės atitinka EŽTK garantuojamas teises, todėl Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad jų esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta minėtoje konvencijoje. Vadinas, siekiant išaiškinti Chartijos 6 straipsnį reikia atsižvelgti į EŽTK 5 straipsnio 1 dalį. Dėl šios priežasties priimdamas Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą Sąjungos teisės aktų leidėjas atsižvelgė į EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto antroje sakinio dalyje suteikiamą apsaugos lygį.
- 78 Iš tikrųjų, kaip nurodyta pastarosios nuostatos formuluotėje, pagal ją leidžiama teisėtai sulaikyti asmenį, kai yra pradėta jo išsiuntimo ar išdavimo kitai valstybei procedūra. Nors šiuo klausimu Europos Žmogaus Teisių Teismas minėto Sprendimo *Nabil ir kt. / Vengrija* 29 punkte nusprendė, kad minėta nuostata grindžiamas laisvės atėmimas gali būti pateisinamas tik tada, kai yra pradėta išsiuntimo ar išdavimo kitai valstybei procedūra, ir kad tais atvejais, kai ši procedūra vykdoma be reikalaujamo kruopštumo, sulaikymas tampa nebepateisinamas pagal tą pačią nuostatą, vis dėlto šiame sprendime neatmetama galimybė valstybei narei, laikantis šioje nuostatoje numatytų garantijų, sulaikyti trečiosios šalies pilietį, dėl kurio buvo priimtas sprendimas grąžinti kartu su draudimu atvykti iki jo prašymo suteikti tarptautinę apsaugą pateikimo dienos.
- 79 Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat patikslino, jog tai, kad vyksta prieglobsčio procedūra, savaime nereiškia, kad asmens, pateikusio prašymą suteikti prieglobstį, sulaikymas nebėra taikomas „siekiant išsiųsti“, nes galimas šio prašymo atmetimas gali atverti kelią jau patvirtintų išsiuntimo priemonių įgyvendinimui (2015 m. rugsėjo 22 d. EŽTT Sprendimo *Nabil ir kt. / Vengrija*, 38 punktas).
- 80 Kaip konstatuota šio sprendimo 75 ir 76 punktuose, pagal Direktyvą 2008/115 pradėta procedūra, per kurią priimtas sprendimas grąžinti ir prireikus – draudimas atvykti, turi būti tęsiama nuo jos sustabdymo dėl pateikto prašymo suteikti tarptautinę apsaugą momento, kai šis prašymas buvo atmetas pirmojoje instancijoje, vadinas, tokia procedūra vis dar vyksta, kaip tai suprantama pagal EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto antrą sakinio dalį.
- 81 Būtina pažymėti dar ir tai, kad iš Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos, susijusios su EŽTK 5 straipsnio 1 dalimi, matyti, jog tam, kad laisvės atėmimo priemonės įgyvendinimas atitiktų tikslą apsaugoti asmenį nuo savivalės, visų pirma reikia, kad jis nebūtų siejamas su koku nors valdžios institucijų nesąžiningumo ar apgaulės elementu, kad derėtų su EŽTK 5 straipsnio 1 dalies atitinkamame punkte leidžiamų apribojimų tikslu ir kad nurodytas pagrindas būtų proporcingas

aptariamam laisvės atėmimui (šiuo klausimu žr. EŽTT sprendimo *Saadi / Jungtinė Karalystė* Nr. 13229/03, 68–74 punktus). Taigi, iš argumentų, pateiktų nagrinėjant Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto galiojimo atsižvelgiant į Chartijos 52 straipsnio 1 dalį klausimą, aišku, kad ši nuostata, kurios taikymo sritis, atsižvelgiant į jos kontekstą, griežtai apibrėžta, atitinka šiuos reikalavimus.

- 82 Taigi į prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip: išnagrinėjus Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų paveikti šios nuostatos galiojimą atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį ir 52 straipsnio 1 ir 3 dalis.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 83 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Išnagrinėjus 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo, 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punktą nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų paveikti šios nuostatos galiojimą atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnį ir 52 straipsnio 1 ir 3 dalis.

Parašai.